

Viadua – spolek pro ochranu a obnovu přírody a krajiny

Závěrečná zpráva k projektu „Pojd’me se učit a hrát ven“

ev. číslo žádosti: 13613

Zpracovala: Mgr. Alice Háková, odborný lektor a metodik výukových programů
listopad 2017

Cíl projektu:

Cílem projektu bylo připravit pro děti mateřských a základních škol výukové programy, při kterých budou všemi smysly vnímat přírodu kolem sebe. Budou pobývat venku a dozvídат se o základních ekologických vazbách a organismech žijících v botanické zahradě. Důležitou součástí je dětem umožnit práci na zahradě, kdy děti pozorují růst rostlin od semínka k plodům. Mohou pozorovat i vývojové cykly živočichů – ropuchy, čolka, vážky apod. Při aktivitách bude využito zázemí Botanické zahrady PřF UP v Olomouci, kde byl v minulých letech realizován hmyzí hotel a instalován pozorovací včelí úl. Programy byly v roce 2016 a 2017 rozšířeny také pro žáky ZŠ. Programy jsou realizovány naším spolkem od roku 2014.

Projekt je rozdělen do tří klíčových aktivit:

1. Zpracování metodických materiálů pro výukové programy včetně pracovních listů pro předškolní děti a žáky I. stupně ZŠ
2. Realizace výukových programů
3. Propagace výukových programů

Průběh projektu:

V rámci projektu proběhlo 20 výukových programů pro děti mateřských škol, 3 programy pro žáky základních škol a 5 programů pro rodiče a děti. Programy byly realizovány v areálu Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Cílovou skupinou projektu byly děti mateřských škol a jejich učitelé, v odpoledních hodinách rodiny s dětmi ve věku od 4 do 10 let a jejich rodiče. Programu pro základní školy se zúčastnili žáci věkově smíšených tříd programu Montessori, který probíhá v ZŠ Horka nad Moravou.

Program trval 90 min a byl veden jedním odborným lektorem a jedním až dvěma pomocnými lektory. Děti pracovaly samostatně či v malých skupinách.

Náplň jednotlivých výukových programů:

DUBEN

Proběhlo setí různých druhů zeleniny do zeleninového záhonu, který si děti před vysetím dopřipravily. Děti používaly zahradnické nástroje, sely různé druhy zeleniny (nejprve semena vytřídily) a po ukončení setí vše zalily.

Také se seznámili s ptačími obyvateli botanické zahrady a na základě příběhu se dozvěděly, proč si kukačka nestaví hnizdo. V učebně se zaposlouchaly do nahrávek hlasů zvířat a zkoušely je pojmenovat.

Do MŠ si každé dítě odneslo zasazenou slunečnici, které mohou společně pozorovat při svém růstu.

KVĚTEN

Do zeleninového záhonu děti zasázely předpěstované sazeničky (cukety, dýně, rajčata), dále semena fazolí a hrachu a vše zalily. Popovídaly si, co by se stalo, když by nebylo Slunce? Při programu rodičů s dětmi byly v odpoledních hodinách dosázeny letničky do motýlího záhonu.

Druhá skupina se věnovala vodě. Seznámila se s cyklem vody na Zemi a poznávala různé druhy vodních živočichů v tůnících, které se nacházejí v areálu botanické zahrady. Pomocí sítěk děti lovily různé druhy a s použitím obrázkového klíče a elektronické lupy se pokoušely organismy determinovat. Nalovily i pulce a čolky a pomocí obrázků se seznámily s vývojovým cyklem obou druhů obojživelníků. Také si vyrábily vážku.

V další části programu děti s vodou experimentovaly, zkoumaly povrchové napětí vody, kapaliny o různých hustotách, jak taje led apod.

Na konci programu si pomocí šifer a mapy nalezly poklad.

ČERVEN

Program se věnoval opylovačům - včelám a motýlům. Pomocí sítěk na motýly se děti pokoušely motýly odchytit. Pomocí obrázků a fotografií se seznámily s jejich vývojovým cyklem. Z papíru si složily vývojový cyklus motýla.

Zkoumaly barvy motýlů a květin, pomocí kapátek si vytvořily barevné louky, které si s sebou odnesly domů. Při odpoledním programu se účastníci dozvěděli o vědecké metodě značení motýlů v přírodě, při zkoumání jejich populačních hustot. Po vyplnění tajenky nalezly poklad.

Další skupina podnikla cestu kolem světa, když navštívila rostliny v botanické zahradě, které pocházejí z různých světadílů. Dozvěděly se odkud je čaj, káva, vyzkoušely si erupci sopky jako v Japonsku.

ZÁŘÍ

Program byl věnovaný bylinkám a zelenině vypěstované na záhonu, kde si děti na jaře zasely semena. Děti se seznámily s různými druhy bylin a s jejich léčivými účinky. Zahrály si na lékárnu a užití bylinek si vyzkoušely. Vytvořily si měsíčkovou mast, přiložily lístek jitrocele nebo kostivalu. Uvařily si bylinkovou pomazánku a kouzelný bylinkový nápoj. Domů si odnesly voňavý látkový pytlík s bylinkami, z kterých si mohou připravit čaj. Dále byly demonstrovány různé druhy obilovin a postup výroby chleba. Roztloukáním bezpluchého ovsy kamenem si vytvořily vlastní ovesné vločky, které ochutnaly. Odpoledne si uvařily na ohni čerstvou kukuřici.

ŘÍJEN

Proběhly podzimní radovánky v zahradě, děti se dozvěděly, proč se barví listy a seznámily se s různými druhy a plody stromů a keřů. Zahrály si bingo s plody. Věnovaly se prosívání kompostu a seznámily se s různými druhy půdních bezobratlých a naučily se, co do kompostu patří a nepatří. Obyvatele kompostu pozorovaly pod elektronickou lupou. Při dobrodružné stezce se seznámily s různými druhy živočichů, které v zahradě žijí a roztrídily je do skupin dle jejich strategií přežívání zimního období.

Dále si připravily kdoulový kompot z kdoulí, které si natrhly přímo v botanické zahradě. Při odpoledním programu jsme jej vařili na ohni.

Zhodnocení projektu a přínos pro poskytovatele:

Programy se setkaly s velkým zájmem všech oslovených mateřských škol (MŠ Štístko, MŠ Schweitzerova, MŠ Sluníčko, MŠ Holečkova, MŠ Ovečka, Mezinárodní Montessori školka v Olomouci) a programy byly tři programy připraveny také pro základní školy. Školky a jejich třídy se na programech střídaly. Do budoucna bychom chtěli rozšířit kapacitu programů a oslovit další základní školy v Olomouci.

Projekt byl rozdělen do tří klíčových aktivit:

1. Zpracování metodických materiálů pro výukové programy včetně pracovních listů
Před každým programem byl zpracován plán programu, harmonogram aktivit a připraveny pracovní listy a materiály. Ukázky jsou uvedeny v příloze 1 této závěrečné zprávy. Aktivity vycházely z daného ročního období, důraz byl kladen na přímý kontakt dětí s přírodou, půdou a použití všech smyslů.

2. Realizace výukových programů

Celkem bylo realizováno 28 výukových programů, kterých se zúčastnilo 700 dětí a 150 dospělých (učitelů MŠ a ZŠ a rodičů). Programy probíhaly se spolupráci s pracovníky Botanické zahrady PřF UP v Olomouci, kteří poskytli prostor a zázemí. Na realizaci programů se podílela dobrovolnice (studentka PřF UP), která byla pomocnicí odborného lektora.

3. Propagace výukových programů

Vzhledem ke kapacitě výukových programů byly mateřské školy osloveny napřímo elektronicky. Zájem školek byl větší, než byla frekvence nabízených programů. Mateřské školy se musely ve své účasti střídat.

Fotografie z jednotlivých programů byly uveřejňovány průběžně na facebookovém profilu metodického lektora.

Po ukončení projektu bude sepsán souhrnný článek o realizaci ekovýchovných aktivit spolku Viadua, který bude zaslán do Olomouckých listů.

Závěr:

Realizací projektu vznikla jedinečná možnost pro mateřské školy a základní školy účastnit se zážitkového programu ve venkovním prostředí, a to v blízkosti jejich sídla. Seznámily se prací na zahradě, vyzkoušeli si péci o zeleninový záhon. Největší radost měly z lovů, ať už vodních nebo půdních bezobratlých. Chytit motýla je pro ně vždycky velký zážitek. Z využití přírodních materiálů pro výtvarné účely, který si samy nasbíraly, byly také vždy nadšené.

V programech bychom chtěli pokračovat i v roce 2018 a nabídnout je upravené ve větší kapacitě i žákům na prvním stupni základních škol.

V Olomouci dne 29. 11. 2017

Příloha 1: Ukázka pracovních listů

PODZIMNÍ STROM

Malý badatel, najdi si v botanické zahradě listnatý strom, který se ti líbí.

Je to:

Namaluj jakou barvu mají jeho listy.

Znáš už barviva, která zbarvují listy?

Zkus si obkreslit kůru, udělej její frotáž.

Podívej se do větví stromu, opři se o kmen.
Zapamatuješ si, co vidíš? Můžeš to napsat
nebo nakreslit.

A large, empty, rounded rectangular box designed for children to draw or write their observations.

Zde si nalep půlku listu ze stromu a tu
druhou dokresli.

Příloha 2: Fotografie

Obrázek 1: Setí semen, duben.

Obrázek 2: Skládáme cyklus vody.

Obrázek 3: Příběh o kapce vody s fábory.

Obrázek 4: Poznáte naše motýly?

Obrázek 5: Výroba voňavých pytlíčků s bylinkami.

Obrázek 6: Kaštanové bingo různých stromů a keřů.

